Felavatták Choli Daróczi József szobrát

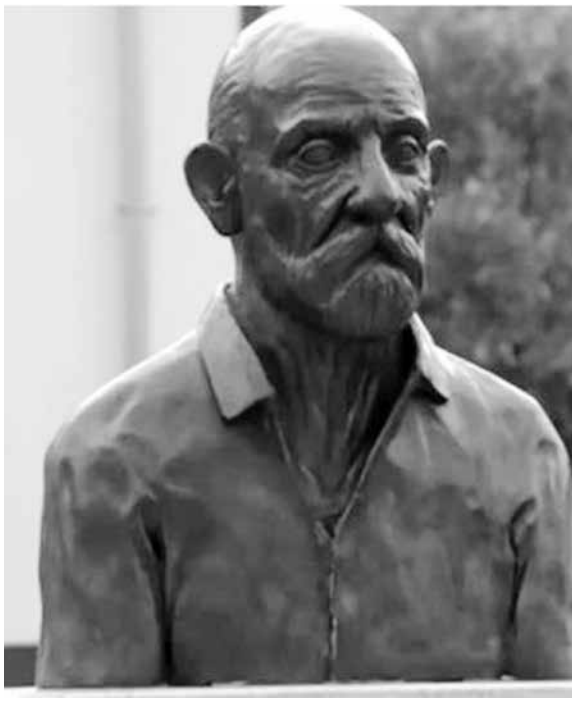

Kiskőrös egyik nevezetessége az 1985 nyarán átadott szoborsor, amely a *Petőfi Sándor Műfordítói Szoborpark* nevet viseli. A város magáévá tette az Országos Petőfi Sándor Társaság ötletét, melynek megvalósításával a város nagy szülötte világhatását kívánta szemléltetni. Azt remélték és remélik ma is, hogy minden egyes átadott szobor összekötő kapocscsá válik az adott műfordító nemzete és Magyarország között. Az érintett országok nagykövetei, kormánytagjai, irodalmi és más civil szervezetei, de egyszerű turisták is felkeresték már itt nemzetük megbecsült tagjainak mellszobrait, hogy leróják tiszteletüket, fejet hajtva Petőfink szülőházában is. Petőfi tizennyolc tolmácsolóját érte az a megtisztelés, hogy bronzba öntött arcmásukat elhelyezték az Emlékmúzeumtól odavezető út mentén.

Az idei májusig Grigol *Abasidze* (1914-1994) grúz, Giuseppe *Cassone* (1842-1910) szicíliai olasz, Atanasz *Dalcsev* (1904-1978) bolgár, Franz *Fühmann* (1922-1984) német, Pavol *Országh-Hviezdoslav* (eredetileg Pavol Országh, magyarosan Országh Pál, 1849-1921) szlovák, Eugen *Jebeleanu* (1911-1991) román, *Kertbeny* Károly (eredetileg: Karl-Maria Benkert, 1824-1882) osztrák születésű magyar, *Lu* Hszün (1881-1936) kínai, Otto *Manninen* (1872-1950) finn, Leonyid Nyikolájevics *Martinov* (1905-1980) orosz, Ellen *Nitt* (1928-2016) észt, Tadeusz *Nowak* (1930-1991) lengyel, Adéle Sofia Cornélia *Opzoomer* (írói nevén: A. S. C. Wallis, asszonynevén Antal Gézáné, 1856-1925) holland, Bagrat *Sinkuba* (1917-2004) abház, Ján *Smrek* (1892-1982) szlovák, *Szun* Jung (1902-1984) eszperantista kínai, Ivan *Vazov* (1850-1921), bolgár és Jovan Jovanović Zmaj (1833-1904) szerb irodalmároknak emeltek itt szobrot.

2023. május 19-én – a Petőfi 200 Emlékév eseményeként – avatták fel *Choli Daróczi* József (1938-2018) magyarországi roma népművelő, költő, író, műfordító, lapszerkesztő – *Kállai* András, ugyancsak roma szobrászművész alkotta – mellszobrát. Choli lovári anyanyelvére ültette át Petőfi számos költeményét.

Ahogy azt a bensőséges avató ünnepségen köszöntőjében *Domonyi* László Kiskőrös polgármestere kiemelte: azt, hogy valaki Magyarországon lovári nyelvre fordítja Petőfi verseit, semmivel sem kisebb teljesítmény, mintha valaki külföldön németre vagy angolra ültette volna *át.* Nekünk rendkívül fontos az – mondta –, hogy a roma társadalom is a saját nyelvén ismerje meg Petőfi munkásságát.

Az ünnepi beszédet *Sztojka* Attila roma kapcsolatokért felelős kormánybiztos tartotta. Emlékeztetett rá, hogy Choli Daróczi József egész életében arra törekedett, hogy cigány-magyar kettős identitását felmutassa, kézzelfoghatóvá tegye. Minden szobor és minden emlék a jövőbe mutat. A mi jövőnk az – mondta –, hogy higgyünk egymásban.

A felavatott szobor mellett *Nagy* Gusztáv költő osztotta meg emlékeit egykori pályatársáról, barátjáról. Az esemény zárásaként *Ifj. Kunhegyesi* Ferenc festőművész, Kállai András szobrászművész és *Daróczi* Ágnes kisebbségkutató osztott meg néhány emléket Choli Daróczi Józsefről s végül Daróczi Ágnes adta elő Choli fordításában Petőfi Szeptember végén című költeményét, majd *Balogh* József énekelt el búcsúzóul saját gitárkísérettel néhány autentikus roma dalt.

(h)

Petőfi Sándor: Szeptember végén

Pel szeptembresko agor

Phuterdyon andej xar la barake patra,
inke o kash zelenyil kaj e bar,
ba dikhes kutka, jivendeskij e luma?
Le plajengo shero ojiv sharavel.
Pe muro jilo inke si o milaj, haj
ej primavara sa leste beshel,
ba dikh mure kale bala aba pamyon,
haj dikh muro shero bruma malavel.

Shuttyontar le patra, nacholtar vo trajo,
avtar skumponye av, an tyiro muj!
Kon akanak pe mande trades tyo shero,
tehara chi peres pe muro trushul?
Ba phen, me majsigo te mero, pe mande
asvenica sharavesa pamo colo?
Haj anda ek kaver shavesko kamipe
phen, shudesa tutar o anav muro?

Te shudesa jokhar o phivlicko dikhlo,
pe muro trushul kecosarles opre, me opre
avo andaj phuv pala leste
kaj dopash ratyi, haj ingro les tele,
opre te pel pala tu mure asva,
kon man, tyire gazhes ehe sigo bistres,
haj andre te phandav le jileske dukha,
so tut vi kothe, vi atunchi kamel!

(Choli Daróczi József fordítása)